

” Kansainvälinen auditointi on tuonut suomalaisen korkeakoulujärjestelmän kehittämiseen uuden ulottuvuuden: näemme itsemme suhteessa muihin eurooppalaisiin korkeakouluihin, joissa toimintakulttuuri voi olla verrattain jäykkä tai vanhanaikainen.”

Eva Maria Raudasoja & Katrina Nordström

Arvokasta arviointiosaamista jakamassa – kokemuksia arviointijaoston työskentelystä

Katrina Nordström & Eva Maria Raudasoja

Jokainen koulutuksen arviointiasioiden kanssa tekemisissä ollut tietää, että parhaimmillaan arviointiin liittyvä keskustelu ja tulosten analysointi innostavat jatkuvaan kehittämiseen. Ammattimaisesti toteutettu arviointi toimii eteenpäin vievänä voimana, josta olemme saaneet näyttöjä korkeakoulujen arviointijaoston työskentelyn kautta. Hyvä arviointikokemus nojautuu läpinäkyvään ja vuorovaikutteiseen arviointiprosessiin.

Tässä kirjoituksessa pohdimme, millaista on ollut toimia korkeakoulujen arviointijaoston jäsenenä ryhmässä, joka koostuu molempien korkeakoulusektoreiden, työelämän sekä arvioinnin eri alojen ja osaamisen asiantuntijoista. Kolmen ja puolen vuoden yhteistyö jaoston jäsenten kanssa on ollut antoisa ja opettavainen kokemus myös henkilökohtaisesti.

Työskentely jaostossa

Työskentely jaostossa on lähentänyt meitä yliopistojen ja ammattikorkeakoulutuksen edustajia sekä lisännyt ymmärrystä siitä, miten laajamittaista työtä koko korkeakoulukentällä tehdään. Ammattikorkeakoulujen edustajat ovat olleet niiden ylintä johtoa eli rehtoreita, mikä on tarjonnut hyvän näköalan toisen korkeakoulusektorin johtamisen tematiikkaan ja toimintakulttuuriin. Heidän työskentelynsä laadun ja osaamisen jatkuvan kehittämisen kysymysten äärellä on ollut ihailtavan sitoutunutta ja ammattimaista.

Takana on yhteensä 32 korkeakoulujen auditointiraporttia, lähes yhtä monta auditointiryhmän nimeämistä sekä lukuisia yhteenvetoja, puhumattakaan koko korkeakoulujen auditointimallin uudistamisesta. Henkilökohtaisena oppimiskokemuksena on ollut kyetä samalla katsomaan yliopistosektoria kriittisemmin, etenkin sitä, miten akateemisessa tiedeyhteisössä toimii tieteen ja käytännön tekemisen

yhdistelmä, sekä sitä, miten haastavaa on osoittaa, mitkä ovat osaamistulokset, mitä on toiminnan vaikuttavuus työelämän näkökulmasta ja miten nämä asiat loppujen lopuksi kohtaavat.

Arvostettu osaaja

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus on kansainvälisesti tunnustettu arviointitoimija, jolla on valtava ammattitaito ja osaamisen taso. Kansainvälisten korkeakoulujen auditointiryhmien palautteenantotilaisuuksissa on paljon kehuttu sitä, miten hyvin suomalaiset korkeakoulut ovat sitoutuneet ESG:n toteuttamiseen. Kansainvälinen auditointi on tuonut suomalaisen korkeakoulujärjestelmän kehittämiseen uuden ulottuvuuden: näemme itsemme suhteessa muihin eurooppalaisiin korkeakouluihin, joissa toimintakulttuuri voi olla verrattain jäykkä tai vanhanaikainen, mikä voi myös rajoittaa yksittäisten korkeakoulujen kehittämistoimintaa.

Karvin asiantuntijat ovat hyvin onnistuneet tuomaan relevanssia ja lisäarvoa suomalaisten korkeakoulujen kehittämistoimintaan. Esimerkiksi Aalto-yliopiston (2016) ja Oulun yliopiston (2018) auditoinneissa arvostettiin korkeatasoisia järjestelyjä sekä arviointiryhmän hyvää osaamista ja henkilökohtaista panostamista seikkoihin, joiden avulla kehittämistyötä voidaan viedä eteenpäin. Karvi ei ole ollut sanelija, vaan se on johdonmukaisesti pystynyt toteuttamaan ajatusta, että arvioinnin tulee olla sen kohteena oleville toimijoille hyödyllistä.

Uusi auditointimalli luo lisäarvoa

Karvi tuntee asiakkaansa; *customer insight* eli asiakasymmärrys näkyy muun muassa siinä, että vuonna 2015 toteutettu valtakunnallinen, eri kouluasteiden toimijat tavoittanut roadshow oli onnistunut ja tilaisuudet oli järjestetty arviointitiedon loppukäyttäjää arvostavalla tavalla. Korkeakoulukentällä kaikilla oli mahdollisuus vaikuttaa auditointimallin uudistustyöhön ja tuoda siihen omia kehittämisnäemyksiään. Samalla oli osattu ottaa huomioon se, että korkeakoulujen henkilöstö kamppailee päivittäin suunnattoman työmäärän kanssa, joten osallistamistilaisuudet oli sijoitettu ajallisesti sopivasti ja tilaisuuksia hyvin mainostaen.

Kentältä saadun palautteen pohjalta korkeakoulujen uudesta, kolmannen kierroksen auditointimallista 2018–2024 on rakennettu entistä opiskelijakeskeisempi, kokeiluihin kannustava ja tulevaisuuteen suuntaava. Se on aikaisempaa sallivampi ja tukee myös joustavampia koulutuksen järjestämisen tapoja sekä poikkitieteellisiä ratkaisuja. Uusi malli edistää kehittävää arviointiotetta ja luo arviointikohteen ja arvioijien välille molemminpuolista luottamusta. Lisäksi se kannustaa benchmarking-toimintojen kautta hyvien käytänteiden jakamiseen korkeakoulujen keskuudessa.

Kehittämiskeleita

Arviointi on arvon antamista ja valintojen tekemistä. Toisen kierroksen auditoinneissa vaikeinta oli mielestämme pienten ja suurten yksiköiden välisten erojen vertailu suhteessa riittävän laadukkaan toiminnan kriteereihin. Erot nousivat erityisesti laadunhallinnan dokumentaation määrässä, sillä pienissä yksiköissä suullisen palautteen vaikuttavuutta on vaikeaa arvioida laatudokumentation näkökulmasta. Uudessa mallissa dokumentoidun ja auditoinnissa hyödynnettävän tiedon määrittelyyn onkin kiinnitetty erityistä huomiota. Auditoinnissa hyödynnettävän tiedon ei tule olla henkilöriippuvaista vaan tasapuolisen arvioinnin mahdollistavassa muodossa tuotettua. Uudessa auditointimallissa käytettävän arviointityökalun luotettavuus ja läpinäkyvyys helpottavat jatkossa myös jaoston työtä.

Arviointijaoston alkuvaiheen työskentelyssä tuli hyvin selväksi, että jaostolla on merkittävä rooli tasalaatuisen arvioinnin takaajana. Koimme kuitenkin, että joissakin tapauksissa auditointiryhmä epäroii ehdottaa auditoinnin hylkäämistä, vaikka arviointikriteereiden pohjalta tehdyn raportin perusteella oli selkeästi tunnistettavissa puuttuvan tason laadunhallintaa. Alkuvaiheen kokemusten perusteella jaosto päättikin käynnistää useita korkeakoulujen auditointimenettelyjä koskevia kehittämistoimenpiteitä.

Kuumaa tietoa koulutuspolitiikan tueksi

Työskentely arviointijaostossa on mahdollistanut ja edellyttänyt perehtymistä myös erittäin mielenkiintoisiin, koulutuspoliittisesti ajankohtaisiin teema-arviointeihin. Jaosto on meille ollut oppimisen ja jakamisen kanava, mutta arviointiraporttien kautta se on tarjonnut myös merkityksellisen tuen koulutuksen kokonaisuuden johtamiselle.

Käsitellyt teemat ovat vaihdelleet matematiikkaosaamisesta yrittäjyys- ja innovaatiotoiminnan yritysysteistyöhön ammatillisessa ja korkeakoulutuksessa ja ruotsin kielen opettajankoulutuksen arviointiin. Arviointijaoston jäsenenä olemme altistuneet valtavalle määrälle tietoa, joka on valmiiksi jäsenyhteisössä muodossa. Ansiokkaasti laadittua arviointitietoa on Suomessa paljon saatavilla, ja nykyään se on entistä paremmin saavutettavassa muodossa, koska Karvi on ottanut käyttöön raporttien sähköisen julkaisemisen. Mielestämme Karvi on merkittävä arviointitoimija, jonka tuottamaa laadukasta ja puolueetonta arviointitietoa on mahdollista hyödyntää koulutuspoliittisen päätöksenteon tukena. Meneillään olevaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen Visio 2030 -työskentelyyn on tarjolla huikea määrä aineistoja, joita voisi hyödyntää.

Karvi on myös kehittänyt toimintatapojaan ja on erinomaisen hyvin järjestäytynyt; käytössä on merkittävä tietopankki ja vuosien mittaan kerätty seurantatieto suomalaisen koulutusjärjestelmän tilasta. Lisäksi Karvi on luonut kansainvälisistä koulutuksen asiantuntijoista koostuvan laajan osaajaverkoston, jota koko Suomi voisi hyödyntää koulutuksen kehittämisessä sekä tulevaisuuden kehittämishaasteiden ja -ratkaisujen reflektoinnissa. Karvin verkkosivusto tarjoaa kattavasti luotettavaa ja ammattimaista arviointitietoa jokaisen koulutuksesta kiinnostuneen hyödynnettäväksi. Karvi on muuttunut perinteisestä tilivirastosta kehittäjäorganisaatioksi, jonka nykyinen, kentällä luottamusta herättävä rooli puolueettomana arviointiosaajana ja autonomisena yksikkönä tulee säilyttää.